

Trends in autopsie - 2022

Versie 1.0 – April 2023

Auteur: Afdeling autopsie

Gegevens van 2022

In 2022 werden er in de autopsiezaal 8.264 dieren onderzocht. Alles samen ging het om 6.296 dossiers. Voor varkens, pluimvee en pelsdieren is er namelijk vaak sprake van groepsdiagnostiek en worden er tot 5 dieren aanvaard per autopsieverslag. De cijfers voor 2022 vertonen een lichte daling ten opzichte van 2021, maar blijven in de lijn van eerdere jaren.

Tabel 1: Overzicht autopsieverlagen en onderzochte dieren in 2022

	Aantal
Aantal autopsieverlagen	6.296
Aantal onderzochte dieren	8.264

In 2022 onderzocht DGZ, dankzij de financiële steun van het FAVV, meer dan 3.000 abortusdossiers van rundveebedrijven en schapen- en geitenbedrijven. 3.135 foetussen rundvee werden onderworpen aan een lijkschouwing, goed voor 2.970 dossiers. Verder werden er 91 abortusdossiers van schapen- en geitenbedrijven onderzocht, dit betrof 157 dieren. Het abortusprotocol omvat een standaardprotocol waarbij de nadruk ligt op monstername voor verder onderzoek.

In Tabel 2 wordt een overzicht gegeven van het aantal autopsieverlagen (zonder abortusprotocol) per diersoort en per motief. Deze omvatten de lijkschouwingen in het kader van algemene diagnostiek, Veepeiler, epidemiologische bewaking... Hierbij wordt een uitgebreide lijkschouwing uitgevoerd door een dierenarts veterinaire pathologie. Op basis van de aangeleverde anamnese en de vaststellingen bij lijkschouwing worden gepaste monsternames en aanvullende onderzoeken uitgevoerd.

Tabel 2: Overzicht autopsieverlagen in 2022 (uitgezonderd abortusprotocol) per diersoort en per motief

	Herkauwers en kameelachtigen		Varkens		Pluimvee		Pelsdieren		Paardachtigen		Kleine huisdieren	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aant	%	Aantal	%	Aantal	%
Diagnostiek	1320↓	98.7↑	472↑	31↑	137↑	48.9↑	41↑	100	28↓	100	28↓	100
Veepeiler	15↓	1.1↓	76↑	5↑								
Verhoogde waakzaamheid	2↑	0.1↑	974↓	64↓	143↓	51.1↓						
Totaal	1337↓	100	1522↓	100	280=↑	100	41↑	100	28↓	100	28↓	100

Onderzochte diersoorten:

- *Herkauwers + kameelachtigen = rund, schaap, geit, alpaca, bizon, (dam)hert*
- *Pluimvee = alle pluimvee + vogels (duif, eend, emoe, fazant, gans, kalkoen, kanarie, kip, kwartel, meerkoet, parelhoen, pauw, struisvogel, volièrevogel en zwaan)*
- *Pelsdieren = konijn + (pampa) haas*
- *Paardachtigen = paard + pony*
- *Kleine huisdieren = hond + kat*

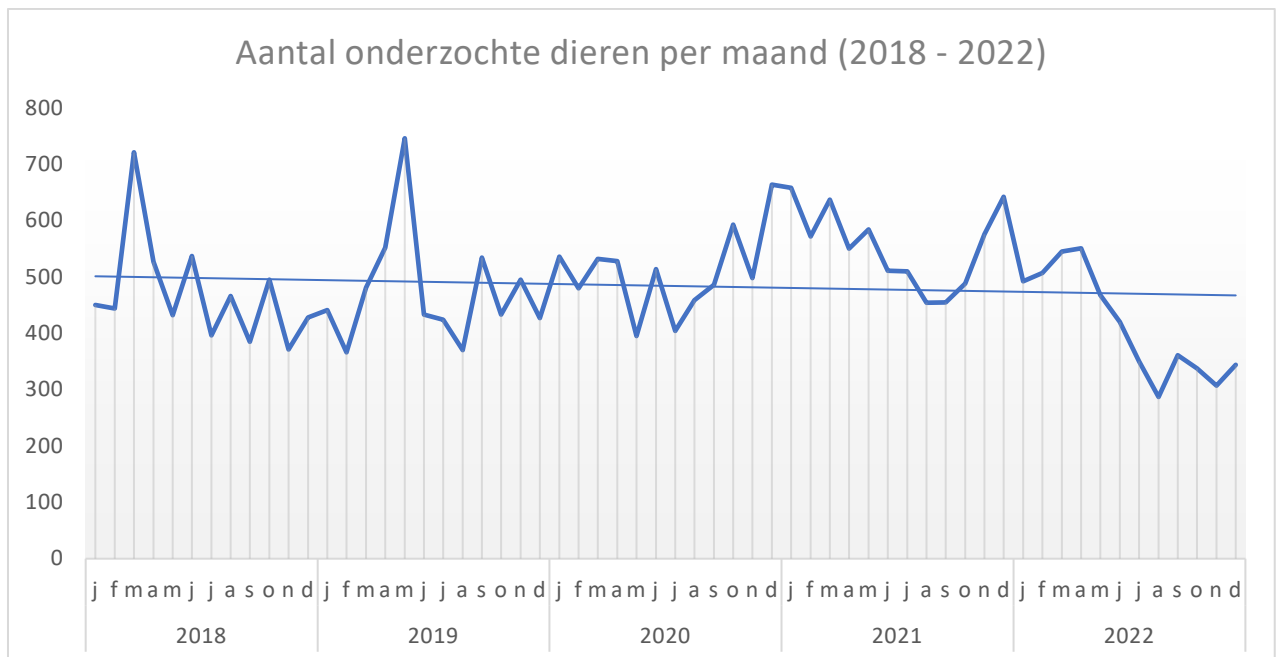
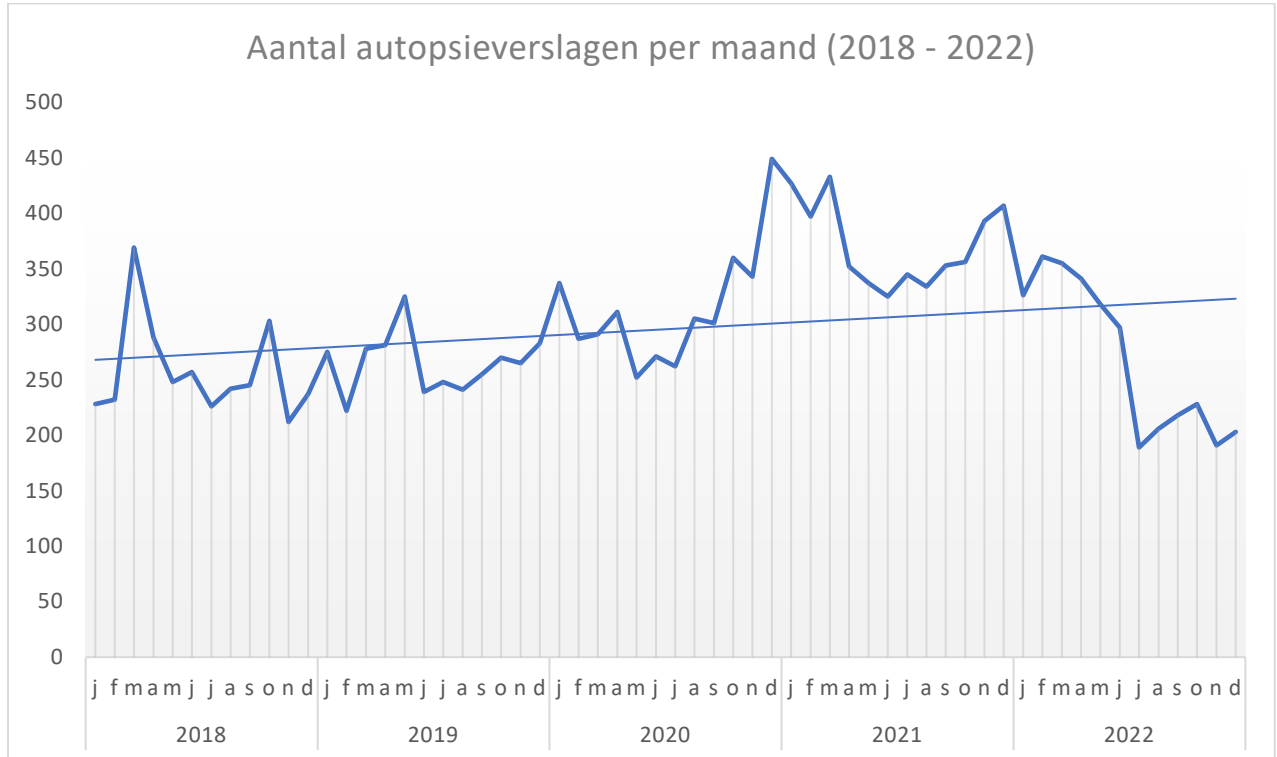
Ten opzichte van 2021 werden er over de diersoorten (uitgezonderd pluimvee en pelsdieren) heen minder autopsies uitgevoerd. Voor de meeste diersoorten is deze daling minimaal. De grootste dalingen in aantal dossiers situeren zich bij de abortusdossiers rundvee en varkens onder het motief verhoogde waakzaamheid. Hier wordt verder op ingegaan bij de respectievelijke diersoort.

De dossiers met als motief verhoogde waakzaamheid kaderen in de bewaking van aangifteplichtige ziektes. Bij herkauwers was dit voor dieren verdacht van IBR (Infectieuze Boviene Rhinotracheïtis) en bij pluimvee voor aviaire influenza (AI) of Newcastle Disease (NCD). Vanaf half september 2018 was het motief verhoogde waakzaamheid ook van toepassing voor de Afrikaanse Varkenspest (AVP) bij varkens. Bij dieren die onder dit motief werden aangeleverd, werd een pool van organen (milt, nier, mesenteriale lymfeknoop en tonsil) bemonsterd voor een PCR-test naar AVP. Vanaf 1 juli 2022 is de financiering hiervoor aangepast en wordt onderzoek op kadavers in het kader van AVP niet langer vergoed door het FAVV.

Algemene trends van de laatste 5 jaar

In onderstaande twee grafieken wordt een overzicht gegeven van het aantal uitgevoerde lijkschouwingen en respectievelijk het aantal onderzochte dieren over de laatste vijf jaren heen. Deze grafieken zijn verschillend aangezien er bij groepsdiagnostiek meerdere dieren kunnen worden opgenomen in één autopsieverslag. De dossiers van het abortusprotocol werden in deze grafieken niet opgenomen.

De laatste jaren zagen we een geleidelijke stijging van het aantal autopsieverslagen, terwijl het aantal onderzochte dieren gelijk bleef. Maar sinds juli 2022 is er een duidelijke terugval. De stijging die we zagen vanaf de tweede helft van 2020 en in 2021, was toe te wijzen aan een piek in de varkensdiagnostiek. Naar aanleiding van de detectie in ons land van Afrikaanse Varkenspest (AVP) bij everzwijnen in september 2018, was het immers verplicht om varkens voor de start van een behandeling te onderzoeken op AVP. In juli 2022 werd deze regelgeving gewijzigd. Ten opzichte van 2021 zien we dan ook vanaf de tweede helft van 2022 een sterke daling van het aantal autopsieverslagen met 27% en een daling van het aantal dieren met 25%.

Hieronder worden de trends van de laatste vijf jaar meer gedetailleerd besproken per diersoortgroep.

Trends - herkauwers

In onderstaande grafieken zien we het aantal autopsieverslagen en het aantal onderzochte dieren voor de categorie herkauwers (rund, schaap, geit, (dam)hert, alpaca, bizon).

Beide grafieken zijn gelijkaardig opgebouwd gezien bij rundvee steeds één dier per autopsiedossier wordt behandeld. Bij schapen en geiten worden wel meerdere dieren per dossier behandeld wanneer het een groepsproblematiek betreft.

Voor rundvee zagen we in 2022 een lichte daling (-4%) van het aantal autopsieverslagen ten opzichte van 2021. Bij de kleine herkauwers was er net zoals in 2021 een stijging van 4%, terwijl we het jaar ervoor, in 2020, een stijging met maar liefst 46% konden optekenen.

Bij herkauwers is er een beperkte seizoensinvloed, waardoor het in de wintermaanden iets drukker is dan tijdens de rest van het jaar. Voor 2022 schommelde het aantal autopsieverslagen per maand tussen de 73 (november) en de 135 (maart).

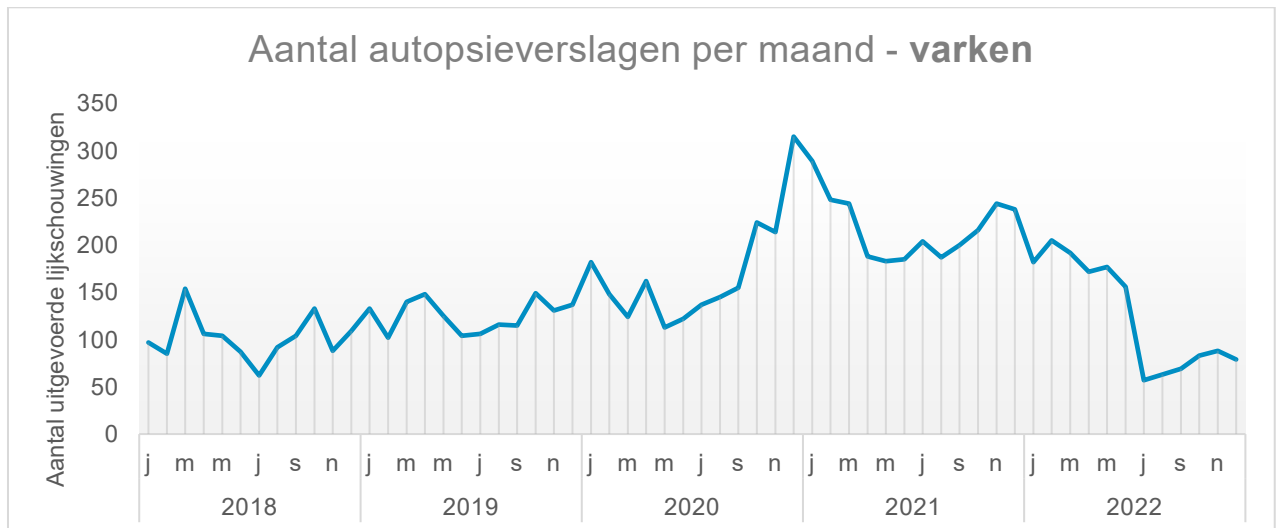

Trends - varken

Ook voor de categorie varkens zien we in onderstaande grafieken het aantal autopsieverslagen en het aantal onderzochte dieren. Gezien het bij zuigende of gespeende biggen dikwijls groepsdiagnostiek betreft, worden over het algemeen verschillende dieren (maximaal vijf) in één autopsieverslag besproken. Bij fokdieren (zeugen en beren) betreft het hoofdzakelijk individuele sterftes, waardoor meestal maar één dier per autopsieverslag aan bod komt. De categorie vleesvarkens sluit aan bij beide opties.

In de autopsiezaal zijn ook meer dan 250 dossiers met foetussen of vroeggeboren biggen behandeld, deze dieren zijn niet opgenomen in onderstaande grafieken. Meer informatie hierover kan teruggevonden worden in het gedetailleerd jaarverslag 2022 voor varken.

Het grote aantal autopsieverslagen van varkens heeft zich nog doorgezet in de eerste helft van 2022, net als in 2021. Vanaf 1 juli was er echter een opvallende daling in het aantal dossiers. Deze daling hangt samen met de gewijzigde financiering voor AVP vanuit het FAVV. Het FAVV heeft sinds de detectie van AVP binnen

de Belgische everzwijnpopulatie in 2018 alle kosten gedragen voor de AVP-analyses, de ophaling, autopsie en bemonstering van de kadavers in het kader van de verhoogde waakzaamheid. Omdat er na verloop van tijd meer en meer voor werd geopteerd om kadavers in plaats van bloedmonsters over te maken voor AVP-analyse, steeg het kostenplaatje van dit toezicht significant. Daarom werd vanuit het FAVV beslist om de verhoogde waakzaamheid voor AVP terug te brengen tot zijn essentie, namelijk het onderzoek van drie bloedmonsters van een groep zieke varkens.

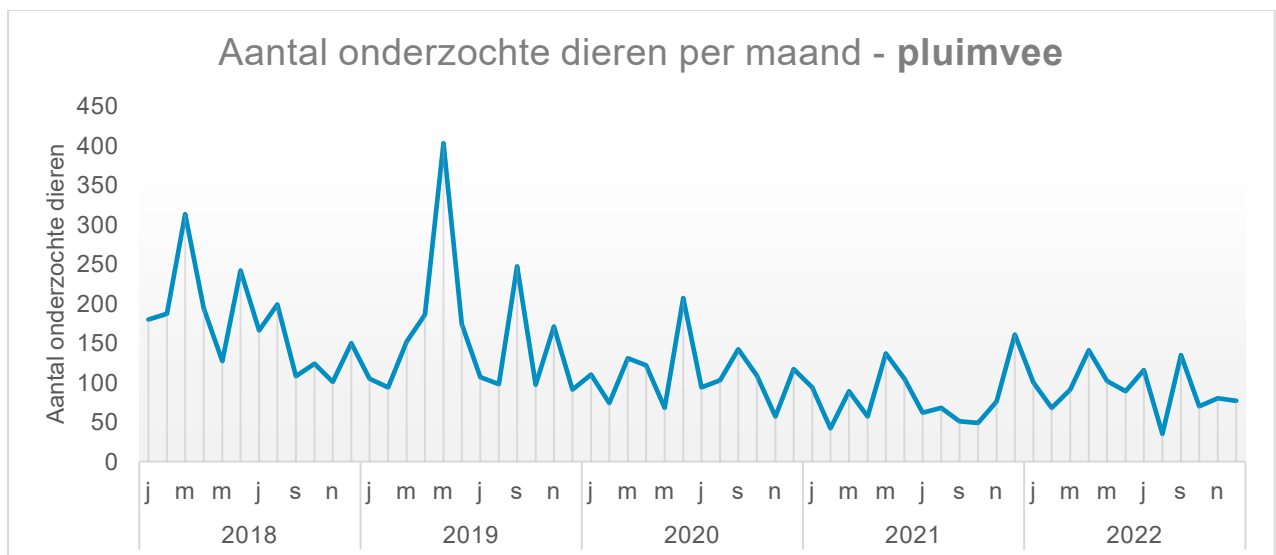
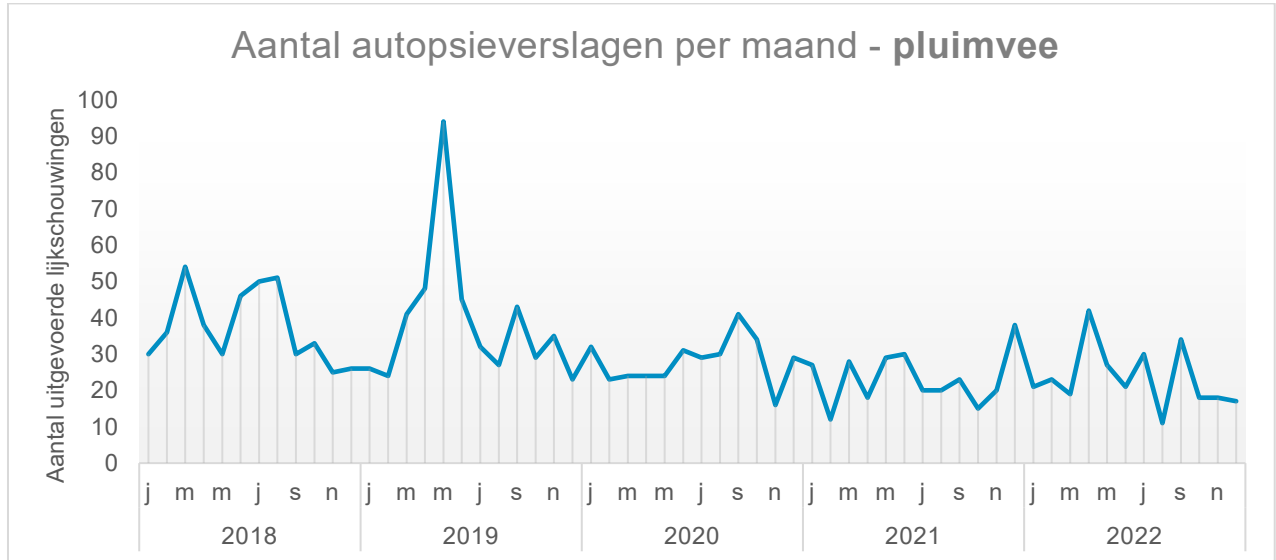
Het aantal autopsieverslagen schommelde per maand tussen 205 (februari) en 57 (juli). Maandelijks werden er gemiddeld 191 varkens gelijkschouwd (333 in 2021, 270 in 2020 en 208 in 2019), goed voor zo'n 127 dossiers per maand (219 in 2021, 170 in 2020 en 126 in 2019).

Trends - pluimvee

Onderstaande grafieken tonen het aantal autopsieverslagen en het aantal onderzochte dieren voor de categorie pluimvee. Bij industrieel pluimvee gaat het typisch om groepsdiagnostiek: er worden tot vijf dieren gelijkschouwd per autopsieverslag. Indien dieren uit meerdere hokken worden aangeboden, worden er maximaal vijf dieren per hok gelijkschouwd. Dit verklaart het grote aantal dieren voor een beperkter aantal autopsieverslagen. Hobbypluimvee omvat zowel groepsdiagnostiek als individuele diagnostiek waardoor het aantal dieren per autopsieverslag varieert (met een maximum van vijf).

In vergelijking met 2019 hadden we in 2020, 2021 en 2022 een lager aantal autopsieverslagen voor pluimvee. Dit is te wijten aan de uitgesproken piek in het aantal autopsieverslagen voor pluimvee in 2019 die samenviel met de uitbraak van een laagpathogene aviaire influenzastam (H3N1) in de Belgische pluimveesector. Toch was er in het najaar van 2021 opnieuw een stijging, te wijten aan meerdere uitbraken van de hoogpathogene stam H5N1, verspreid over Vlaanderen alsook in aangrenzend buurland Frankrijk. Net zoals in 2021 waren er verspreid over het ganse land ook in de loop van 2022 verschillende bevestigde gevallen van hoogpathogene aviaire influenza (type H5). Daardoor werden er in 2022 143 dossiers behandeld onder 'verhoogde waakzaamheid'. Dit is een daling ten opzichte van 2021 (214 dossiers), maar ligt in dezelfde lijn als de jaren daarvoor (114 dossiers in 2020, 166 dossiers in 2019, 116 dossiers in 2017 en 2018).

Gemiddeld werden er per maand 92 stuks pluimvee gelijkschouwd (een stijging ten opzichte van de 83 stuks in 2021). Deze waren afkomstig van gemiddeld 23 dossiers. Eén dossier bevatte gemiddeld 4 stuks pluimvee. April was de drukste maand met een totaal van 42 dossiers. In augustus werd het kleinste aantal dossiers behandeld, namelijk 11.

Naast dit algemene trendverslag is er nog een gedetailleerd verslag beschikbaar voor rundvee, kleine herkauwers, kameelachtigen, paarden, varkens, konijnen, kleine huisdieren en pluimvee. Hierin worden per diersoort de verschillende leeftijdscategorieën uitgesplitst en de meest voorkomende doodsoorzaken besproken.

Deze verslagen kunt u terugvinden op onze website: <https://www.dgz.be/autopsie>.

Contactgegevens

Met jouw vragen over autopsie bij de verschillende diersoorten kun je terecht bij DGZ op tel. 078 05 05 23 of e-mail helpdesk@dgz.be.